

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. III. An Majorum causarum cognitio Iudicibus Delegatis in Regno Galliæ committere teneatur Summus Pontifex, vel utrùm eas possit Roma judicare?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

que Doctorum autoritate confirmat. Ius autem illud observabatur in Gallia, ut alibi. Non enim alio Jure Communi, quam Decreto, & Decretalibus utebantur Galli, ut tradit D. Petrus de Marca lib. 3. cap. 6. num. 5. verbis jam alibi relatis. Abusus igitur, qui circa hæc duo puncta irrepleverant, tollere voluerunt Patres Basileenses, Authores Pragmaticæ Sanctionis, & Authores Concordatorum, solis causis majoribus primo sanctæ Sedis judicio relictis, & sublatis appellationibus, omisso medio, vel à sententia interlocutoria gravamen irreparabile non inferente.

10. Agnovisse, vel invitus videtur Gerbasius, Concordata aliquid statuisse circa causas majores, & discrimen inter illas, & ordinarias posuisse; sed vult hoc tantum statutum, nempe ut illæ referrentur ad Summum Pontificem, non istæ. *Esso* (inquit num. 4.) determinata quoque sit in Concordatis ratio finiendarum causarum majorum. *Esso* clausula ista, exceptis causis majoribus, &c. legem continet, &c. Et infra; *Clausula itaque negat, cognitionem causarum majorum debere omnino fieri à Judicibus in partibus sine relatione ad Summum Pontificem.* Sed aliena est profus à mente Conditorum illius statuti hæc interpretatio, quatenus primum iudicium causarum majorum Episcopis referre conatur. Primum enim jam dudum desierat ille relationum usus, ut ne verisimile quidem sit, illum in mentem aut Pontificis, aut Gallæ Regis, aut Episcoporum venisse. Secundo non quærebatur, an sancta Sedes esset consulenda super negotijs, sed in quo Tribunali, & quo ordine judicanda essent? An nimirum passim omnia possent per evocationem, aut per appellationem ad Curiam Romanam trahi, ut patet ex integro Decreto Basileensis, Pragmaticæ Sanctionis, & Concordatorum contextu.

11. Non negabit Gerbasius Senatui Parisiensi veram Pragmaticæ Sanctionis intelligentiam, quippe cujus se illa Curia protectricem profiteatur. Atqui Senatus in oratione ad Regem Ludovicum XI. an 1461. circa libertates Ecclesiæ Gallicanæ habitâ, & inter Tractatus de illis libertatibus in 1. tomo Puteani secundo loco relatâ, declarat, primam cognitionem, & decisionem causarum ad Episcopos spectare, nisi sint majores.

12. Idem declarârunt Officiales Regij anno 1461. Cautum est, ut Ordinarij tanquam veri Pastores cognitione, ac jurisdictione gauderent in suis oves, exceptis causis majoribus reservatis à dicto Consilio, scilicet Basileensi, apud Puteanum in probat. libert. Eccl. Gall. cap. 36. n. 21.

13. Articulo 15. assertit Gerbasius quædam exempla Concordatis recentiora, quibus ostendit, Regem Christianissimum, vel Ecclesiam Gallicanam, vel Episcopos singulares deponere molebantur, sed cum assert exempla etiam contraria, quid ex illo confictu resultat, nisi modò illud, modò aliud jus usurpari, prout quilibet suis rationibus commodum judicat?

S. III.

An Majorum causarum cognitio Indicibus Delegatis in Regno Gallia committere tenentur Summus Pontifex, vel utrum eas possit Roma judicare?

Audiamus hæc in re præfati Authoris iudicium cit. lib. 6. cap. 6. negantis, Papam obstringi ad causarum Majorum cognitionem Indicibus delegatis in Regno Gallia committendas; quia non honoris tantum causâ, & in signum superioritatis Summo Pontifici refervata sunt; quod de appellationibus in causis ordinarijs dici posset; sed quia propter rerum dignitatem, supremi Judicis lumen, & auctoritatem requirunt.

Sunt multi alij casus, in quibus Summus Pontifex deberet causarum cognitionem ad se trahere, etiamsi alias nulla ei postre lege reservarentur; v. g. primo, cum Episcopi aut nolunt, aut non possunt Ecclesiarum necessitatibus providere. Atamen, inquit Joannes Gerbais de caus. major. art. 19. §. 3. Si quando Metropolitanus, vel in Suffraganeorum suorum sceleribus convivere visi sunt, vel cerè ob fuscum latius malum, nimiamque seriè corruptelam emendandis illis impares extiterunt; haud immeritò sanè apostolicæ Sedis tum adfuit auctoritas, ad quam nempe spectat cæterorum Episcoporum excusatio vigilantiam, imò eorum implere vices, si sint deficiant, &c.

Secundo, quando periculum est in mortem, scilicet Gerbais art. 11. in fine loquens de Commisarijs ab Urbano VIII. datis die octavâ mensis octobris anno 1632. ad instantiam Ludovici XIII. Francorum Regis adversus quosdam ejus Regni Pralatos, ait, formam illam iudicis, ut scilicet Summus Pontifex supremum causæ iudicium immediate committeret, necessarium fuisse, ob genus criminis, quod cum præsentem Imperio suo (Ludovici) rursus imitentaret, longiorem tamen si Canoniam, judicij formam non sinebat usurpari.

Tertio, quando res sunt admodum difficiles; præsertim si concurrat aliquod scandalum periculum, ut fatetur ipsemet Gerbais art. 4. §. 1. Quamvis aliunde contendat, primum Majorum causarum (quo nomine difficultiores, præcipue in materia fidei, intelligit) cognitionem ad Episcopos pertinere. Hæc itaque, inquit, regula constituta non inepte poterit in fidei dirimendis quaestionibus. Nunc si controversiæ forsitan aliqua in Provincijs existant de rebus ad fidem spectantibus, vel res illæ obscuræ erunt, insolentes, neque satis aut scripturis, aut etiam traditione explicatae, tum consulenda erit Apostolica Sedes, ejusque expectanda sententia, quæ prima esse debet, ut inquit Facundus Hermizænsis. Consentit in hoc Joannes Gerbais cum Joanne Gersonio; nisi quod iste primum earum causarum difficultium iudicium Summo Pontifici referret. Hæc sunt verba trad. de examinat. doctrinar. considerat. 3. Alique sunt doctrina palam hæreticæ apud omnes; alia dubia simplicibus, sed manifestæ sapientibus, & peritijs; tertia veluti neutra, habentes pro se Doctores

cum rationibus ad utramque partem probabilibus: nec in una tantum dacesti, vel pauca, sed apud omnes Christianos, aut longe plurimos. Est ergo veritas, quod in primis & secundis auctoritas inferiorum Prælatorum se extendit, & ad suos tantummodò: in tertijs verò nequaquam, quoniam meritiò dicuntur Majores cause, fides propter difficultatem decisionis cum periculo scandali: ideo sunt ad Sedem Ecclesiæ, vel ad sedentem in ea referenda: juxta illud: Si quid ambiguum, vel difficile, &c.

Quartò, si Episcopi etiam vicini suspecti essent. Cum enim jure tam naturali, quam positivo Judices suspecti reculari possint, si omnes inferiores gravi laborarent suspitione, recurrendum sine dubio esset ad supremum, qui negotium ad se trahere posset, si certò prævideret, Episcopos v. g. secularis potestatis metu injustitiam nullo modo, vel difficulter reparandam commissuros. Istud pluries accidit in negotijs Episcoporum. Quamobrem Hincmarus Episcopus Rhemensis privilegium à sancta Sede instantè efflagitavit, impetravitque, ne ab alio, quam à Summo Pontifice judicari posset. Nullius infestatio ante audientiam Romani Pontificis, quæ nec regule hoc permittit Ecclesiastica, judicare te, vel condemnare præsumat. Quod etsi temerarius quisquam forte præsumpsit, nullius excommunicationis, vel obligationis, vel condemnationis sententiæ sine decreto Pontificis teneris obstrictus, sed si à quocumque, vel undecumque fueris compellatus, ut debeas judicari, apostolici Papæ iudicio te reservari, nostrâ, imò B. Petri auctoritate decernimus. Nec alterius cujuscumque juri, vel iudicio te subijci, exceptâ potestate Sedis Romani Pontificis, nec ad alterius primatis Provincia Synodum, nisi ex communi placito, posse convocari, mandamus, Nicolaus I. episc. 1. in appendic. Ministrant hujusmodi exempla oppressoribus à proprijs Coepiscopis Antistitem Historiæ Gallicanæ, Prætextati Rhotomagensis à Childerico Rege oppressi, de quo Gregorius Turonensis hist. Franc. lib. 5. cap. 19. sancti Desiderij Episcopi Viennensis, Brunehilde Regina infligente, exautorati in Concilio Cabilonen. si anno 603. illorum Episcoporum, de quibus Sigebertus in Chronic. anno 687. Theodoricus Rex, inquit, Ebroinum in gratiam recepit, ejus consilio Synodum Episcoporum cogit, & in hac multos eorum ex sententiâ Ebroini privat: Arnulphi, Hugonis Capeti præcepto urgente à Sede Rhemensi depositi, de quo lib. 5. Aimoini, sive ejus Continuatoris cap. 46. aliorum denique non paucorum, quos certè maximè jussit, si Romani Pontificis eorum causas ad se evocassent, ne à Coepiscopis Principum voluntati cedentibus obstruerentur.

19. Concilium Tridentinum dignitati, ac securitati Episcoporum optimè se consulere putavit, statuens, ut cause graves Episcoporum à solo Romano Pontifice judicarentur, non permissa eorum cognitione Concilij Provincialibus, aut Episcopis Metropolitanis, nisi forte ad fumendam informationem, si quando id locorum distantia, vel alia ratio postularer.

Cause criminales, inquit Sess. 24. de Reform. cap. 5. graviores contra Episcopos etiam hæresis, quod abist, quæ depositione, aut privatione digne sunt, ab ipso tantum Summo Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quod si ejusmodi sit causa, quæ necessarid extra Romanam Curiam sit committenda, nemini profus ea committatur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis à Beatissimo Papa eligendis. Hoc verò commissio, & specialis sit, & manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata, nec unquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant: reservatâ eidem Sanctissimo sententiâ definitivâ. Videri etiam potest Sess. 13. de Reform. cap. 8. & jurâ utrobique ad marginem citata. Cum ad Episcoporum pertineat dignitatem, talem habere iudicem: nescio, cur illi ipsi ejus iudicium effugere nitantur, quo faciliè possent indigere. An ut Concilij Provincialibus sua fervetur auctoritas? Sed desijt in Gallia illorum usus; & licet congregarentur, ad tuendam innocentiam, si opprimeretur, vel ad plectendam injustitiam, si à potentibus defenderetur, parum valerent.

20. Alia possent occurrere occasiones, & legitima cause perferendæ ad sanctam Sedem primæ negotiorum cognitionis. Illic posse causas retineri, quoties justa subesset ratio, expressè continebat olim Pragmatica Sanctio his verbis, aut aliam rationabilem causam, quæ verba licet deleta sint, ut docet Glossa, ad instantiam Universitatis Parisiensis, ne sub illorum prætextu quælibet causa justa, & rationabilis supponeretur: tamen si revera tubesset hujusmodi cause justæ, & rationabiles, si non ex iure Gallico, certè ex naturali, & Divino, liceret Summo Pontifici potestate sibi à Christo traditâ uti.

21. Sic habet nunc Pragmatica Sanctio tit. de causis §. Si verò, ubi sermo est de causa in partes remittenda. Nisi forte propter defectum justitiæ, aut justum metum etiam in partibus vicinis, de quibus in commissione exprimentis legitimo prius documento, aliâ quàm per juramentum summarie consisterit, apud ipsam Sedem foret merè id retinenda. Glossa ad verbum Convicinis; sequebatur in primo originali, aut aliam rationabilem causam; quæ clausula sublata est, instantibus Nuncijs Universitatis Parisiensis; eò quod minima causa, quæ in Romana Curia exponeretur, apud multos rationabilis, & legitima judicaretur, & per hoc non esset provisum abusus. Cessante igitur fraude, si defectus justitiæ, justus metus, aut alia rationabilis causa postulet, negatum poterit apud sanctam Sedem retineri.

22. Si Concilij Provincialibus relinquenda est cognitio graviorum causarum contra Episcopos, non est expectandum, ut quisquam puniatur; cum jam pridem nulla illic Concilia celebrari videamus. Atque illud præcipuum videtur esse consilium eorum, qui tanto perè certant, ut Episcopi à Concilij Provincialibus judicentur. Cum enim frequentior erat Synodorum celebratio, securius & honorabilius sibi arbitrabantur Præsules, solius Romani Pontificis subjacere iudicio. Si quæ de admissio in Regem, aut Regnum crimins

oritas
ultra
tolica
VI

accusaretur, facilis quidem foret Concilij congregatio, sed accusato admodum periculosa, essetque maximè optandum, ut illius causa *immediate* ad sanctam Sedem deferretur, Romæque judicaretur, juxta Concilij Tridentini Decretum.

§. IV.

Utrum Papa in ferendo circa illas causas judicio, teneatur ordinem judicium ex integro observare?

23. **A**uthor *præallegatus* dicto lib. 6. cap. 7. præsentem difficultatem ita resolvit. Hæc quæstio, iniquis, egregie tractata est à Ioanne Monacho Cardinali Natione Gallo, patriâ Picardo supra Constituit. Bonifacij VIII. quæ incipit; *Rem non novam*. Extravag. de dol. & contumac. verb. *Non obstantibus aliquibus privilegij*. Antequam dubium solvat, distinguit quinque genera legum, & jurium, scilicet primò Legem Æternam, quam cum S. Augustino contra Faustum definit. esse Divinam voluntatem, ordinem Universitatis conservari jubentem, & perturbari vetantem. *Secundò* legem Naturalem homini impressam, tanquam participationem quandam Legis Æternæ, & principia rerum agendarum dicentem; puta bene esse agendum, nulli nocendum, bene agentes præmiandos, peccantes puniendos. *Tertiò* legem Divinam, hominem dirigentem ad finem supernaturalem, id est, naturalem virtutem, & facultatem hominis excedentem. *Quartò* legem Humanam ex naturali deductam tanquam conclusionem à principio, necessariam cum illo connexionem habentem. *Quintò* legem Humanam, naturalem determinantem in ijs, quæ ab ipsa in communi tantum præscribuntur; puta cum lex naturalis dicitur in communi, peccantes esse puniendos, non determinatæ pœnæ, lex humana præscribat, homicidas esse puniendos tali, vel tali genere pœnæ.

24. Ex his quinque legum generibus *quatuor prima* cujusvis hominis, etiam Summi Pontificis, potestatem superant. Cum enim Lex Æterna sit ipsomet Deus, lex autem Naturalis, quasi quædam copia, & impressio Legis Æternæ à Deo facta; lex Divina ab ipsomet Deo constituta; ac denique lex Humana à Naturali tanquam conclusio deducta, *virtualiter ac radicaliter* in suo principio contenta, ejusdem rationis cum illa censeatur, constat, illas omnes à solius Dei voluntate pendere, unde interdum earum quilibet ab Authoribus legis Divinæ nomine donatur. His igitur non superiores, sed subjecti sunt cujuscunque conditionis homines, nec ab eis recedere sine peccato possunt.

26. Itaque dum quæritur, an Summus Pontifex teneatur ordinem judicium in aliquo sequi. *Primò* videndum est, an ille ordo sit à lege aliqua ex supradictis præscriptus. Quod si ita esse constiterit, non poterit certè illi sese non accommodare: sed de hoc nulla est controversia, præsertim in materia libertatum

Ecclesiæ Gallicanæ, in qua frequentiores attentiones oriuntur ex violatis, aut præsertim ijs solemnitatibus, & formulis in Gallia servari solitis, & a consuetudine, ac ordinationibus Regis, aut Senatûsconsultis institutis.

Quocirca dicendum videtur, non debere quidem Summum Pontificem solitum illum ordinem prætermittere, vitandæ perturbationis causa, & quia plerumque ad justitiam conducere in qualibet regione censenda sunt, quæ populi consensu, ac diuturno ulu comprobata sunt; non tamen ideo invalida esse Summi Pontificis Decreta, dummodò in ijs nihil desideretur illorum, quæ lex Divina, vel Naturalis præcipit, præsertim si prætermittente ordinem, necessitas, aut magna utilitas suadeat; puta si ejus conditionis sit negotium, ut nisi celerrimum afferatur remedium, plurima consecutura sint mala, qualia esse dogmata pernicioza, Sacramentorum prophanationes, &c. Imò in rebus minoris momenti, si per provisionem, ut vulgò dicitur; sine partium judicio, aliquid statuat, accipiat periculi vitandi gratiâ, causæ merito maturiori examini, & discussioni à Iudicibus, ad quos pertinet, faciendæ reservato. Vel enim forma illa est à Rege, aut populi usu constituta; & sic Summum Pontificem utpote Superiorem ligare nequit. Vei ab Ecclesiâ ipsa inducta est, & ita suprema Pastoris est, super ea dispensare, postulate necessitate, vel Ecclesiæ utilitate.

An minorem Summo Pontifici libertatem circa formulas in judicij Ecclesiasticis concedemus, quàm Iurisconsulti Curij Regis in negotijs secularibus? *Curia Parlamenti*, inquit Petrus Rebuffus in *Proem. ad Concord. 15. ex bono*, & *æquo* judicare solet, & *secundum conscientiam*, & *debet veritatem attendere, non subtilitatem, seu formalitatem*. Omitto, quod vulgò circumfertur, Principem, & præcipuè Papam, esse supra legem, solum à lege, ac lege superiorem. Verumtamen cum id de vi *coactiva* intelligi debeat, Principes, præsertim Ecclesiastici, vim legis *dirigendam*, amore justitiæ, accuratius sequi debent, quàm lubidini vi *coactivæ*, timore pœnæ, sese accommodare.

Illustrissimi Præfules Gallicani, ut Summi Pontificis, quamplurimarum Ecclesiarum Galliæ libertatem adversus Regiam detendentis zelum sisterent, violatam ab eo in aliquibus negotijs judicium ordinem obtenderunt; ac cum deberent Christi Vicarum malis, & scandalis in illis ipsis negotijs perpetratis medentem juvare, illa silentio involventes de inverfo processû ordine gravissimas excitârunt querelas. Verùm quæcumque necessaria erant, ab eo observata fuisse, & ea tantum prætermissa, quæ vel impossibilia erant, vel ob conditionem negotiorum, promptum remedium postulantium, adhiberi non poterant, ac denique rerum justitiam adeo esse evidentem, ut nullo prætermissarum formularum prætextu eludi posset, egregie demonstrat.